

eBook

Aanpak jeugdcriminaliteit en jeugdgroepen

*De meest gelezen blogs
van dit moment!*

Aanpak jeugdcriminaliteit en jeugdgroepen

Beste lezer,

Het kabinet blijft stevig inzetten op een brede preventieaanpak van jonge aanwas in de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Verdachten zijn steeds jonger en de delicten steeds zwaarder (zoals drugshandel, geweld en wapenbezit). Jongeren met risicofactoren hebben een verhoogde kans om af te glijden in de criminaliteit. Risicofactoren zijn o.a. een zwakke(re) sociale omgeving, kwetsbare gezinssituatie, schoolverzuim, armoede, verkeerde vrienden of familieleden die actief zijn in het criminele milieu. Een preventieve aanpak bij deze jongeren is belangrijk om te voorkomen dat een jongere uitgroeit tot een beroeps crimineel. Want eenmaal in het circuit, is het moeilijk om eruit te komen.

Onderwerpen die in dit e-book aan bod komen:

- Hoe herken je als docent signalen van crimineel gedrag in de klas?
- Hoe ga je om met de toenemende aandacht voor jeugdproblematiek?
- Vijf signalen waarmee je kwetsbaarheid voor drugscriminaliteit al op de basisschool kunt herkennen
- Hoe komen steeds meer jongeren in aanraking met criminaliteit?

Graag attendeer ik je ook nog op onze podcasts:

- [Podcast: waarom is het belangrijk om jonge aanwas uit de criminaliteit te halen?](#)
- [Podcast: hoe houd je jonge aanwas uit de criminaliteit?](#)

In dit e-book lees je onze best gelezen blogs over jeugdcriminaliteit van het afgelopen jaar.

Veel leesplezier!

Liz Boeren

congres- en opleidingsmanager veiligheid
Studiecentrum voor Bedrijf en Overheid
06-11334694 | l.boeren@sbo.nl

studiecentrum
voor bedrijf en overheid | **SBO**

Inhoudsopgave

<u>Hoe herken je als docent signalen van crimineel gedrag in de klas?</u>	4
<u>Hoe ga je om met de toenemende aandacht voor jeugdproblematiek?</u>	6
<u>Wat is het bestaansrecht van jeugdzorginstellingen?</u>	8
<u>Afgepakt crimineel vermogen gaat naar leerwerkplek in Schiedam</u>	10
<u>Vijf signalen waarmee je kwetsbaarheid voor drugscriminaliteit al op de basisschool kunt herkennen</u>	12
<u>Drillverordening Almelo onverbindend</u>	14
<u>Hoe komen steeds meer jongeren in aanraking met criminaliteit?</u>	17
<u>Welke problematiek komen jongerenwerkers tegen?</u>	19
<u>Meer weten?</u>	21

Hoe herken je als docent signalen van crimineel gedrag in de klas?

“Leerlingen vertonen steeds vaker signalen van crimineel gedrag in de klas. Een docent kan helpen om jonge aanwas in de criminaliteit te voorkomen, maar dan moet je wel de eerste signalen herkennen”, zegt Claudia Bormans. “Ik werk met leerlingen die zijn uitgevallen op het middelbaar onderwijs en een nieuwe kans willen in het onderwijs”. Hoe signaleer je dat er iets mis is en hoe ga je hierna te werk? Deze vragen zijn beantwoord tijdens het congres Jonge aanwas uit de criminaliteit.

De rol van docenten bij jonge aanwas in de criminaliteit

“Het onderwijs speelt een belangrijke rol om jonge aanwas in de criminaliteit te voorkomen. Docenten zien leerlingen regelmatig en merken het direct als ze niet op komen dagen. Het is echter wel belangrijk dat er mensen vanuit het onderwijs zijn die tijd vrij willen en kunnen maken om zich bezig te houden met dit onderwerp”, zegt Claudia.

Crimineel gedrag in het onderwijs neemt toe

Claudia: “Ik merk dat er in de loop der jaren een toename is geweest in het aantal leerlingen dat drugs gebruikt. Als er drugs gebruikt worden, worden er ook drugs gedeald”. Crimineel gedrag als dit signaleer je volgens Claudia op verschillende manieren. “Leerlingen liggen moe op tafel, zijn veel met hun telefoon bezig, spijbelen of zijn vaak nerveus. Het zijn voorbeelden van signalen dat er iets speelt in het leven van leerlingen. Als je deze signalen

ziet, is het belangrijk om het gesprek met de leerling aan te gaan, maar ook met je collega's. Wat signaleren zij? Dit gesprek is ook enorm waardevol".

Hoe kunnen docenten ingrijpen?

Claudia: *"Het is mij tijdens het [congres Jonge aanwas uit de criminaliteit](#) duidelijk geworden dat de band die je aangaat met een leerling erg belangrijk is als je signalen herkent". Ze deelt vier lessen vanuit het congres die iedereen helpen om een goede band aan te gaan met leerlingen:*

- **Sta klaar voor jouw leerlingen;** de leerlingen die crimineel gedrag vertonen kunnen vaak niet op iemand terugvallen. Als jij altijd voor hun klaarstaat, is er een stok achter de deur om de juiste stappen te zetten in de maatschappij.
- **Ga het gesprek aan en luister;** denk jij verdacht gedrag te zien? Laat het niet aan je voorbijgaan en ga het gesprek aan. Ze weten misschien zelf niet hoe ze uit de situatie komen. Achterhaal om welke criminele activiteit het gaat en deel dit met anderen, zoals de intern begeleider.
- **Benadruk positief gedrag;** hoe negatief de situatie ook is, leerlingen komen wel naar school en proberen lessen mee te volgen. Dat is groot als je 's nachts actief bent geweest. Ga daar positief op in.
- **Geef vertrouwen en kansen;** verandering is moeilijk. Je plant een zaadje met jouw tips en dit heeft tijd nodig om te groeien. Leerlingen doen er misschien niet direct iets mee, maar geef ze een tweede, derde en vierde kans om er iets mee te doen.

Nieuwe kennis over jonge aanwas

"Ik heb tijdens het congres veel informatie opgedaan. Het duurde een hele tijd om alle aantekeningen die ik heb gemaakt te verwerken. Ik heb van begin tot eind genoten en de dag kon eigenlijk niet lang genoeg duren. Ik zou het congres dan ook zeker aanraden aan anderen. Hetzelfde geldt voor [de fieldtrip](#) de dag erna bij Baass Eindhoven. Het was fantastisch om te zien hoe jongeren daar worden begeleid en ondersteund. Ik heb tijdens de fieldtrip ook goed kunnen netwerken, dat heeft mij ook echt geholpen. Het is het eerste congres waar ik alleen maar dingen heb geleerd en met heel veel nieuwe kennis en informatie naar huis ging", aldus Claudia.

Herken verdachte signalen

Claudia: *"Ik miste zowel tijdens het congres als de fieldtrip mensen uit het onderwijs, terwijl we juist zo'n belangrijke rol spelen in het signaleren van crimineel gedrag in een vroege fase. Ik zou iedereen graag uitnodigen om naar het congres te komen, het opent je ogen".*

Hoe ga je om met de toenemende aandacht voor jeugdproblematiek?

Het bestuurlijk akkoord van 2022 resulteerde in toegenomen aandacht voor jeugdproblematiek. Het akkoord veranderde de verantwoordelijkheden van veiligheidsexperts namelijk van 18-plussers naar alle inwoners van 0 tot 99+. Experts die met volwassenen werkten, moeten nu kennis opdoen over jeugdcriminaliteit. Zo ook Nicole Bouwmeester, Regisseur Regieteam+ bij gemeente Eindhoven. Hoe deed zij dit?

Jeugdproblematiek als nieuwe verantwoordelijkheid

Nicole: *“Ik heb gewerkt in de Forensische Psychiatrie, maar vier jaar geleden de overstap gemaakt naar de nazorg voor ex-gedetineerden die een levens- of zedendelict hebben begaan. Ik heb veel kennis over volwassenen, maar mijn werkzaamheden verschuiven steeds meer naar jeugd. Hier is specifieke kennis voor nodig, die ik niet bezat. Ik ben daarom naar [het congres Jonge aanwas uit de criminaliteit](#) en de bijbehorende fieldtrip gegaan, ter voorbereiding op de opleiding Aanpak jeugdcriminaliteit en jeugdgroepen”.*

Congres Jonge aanwas uit de criminaliteit

“Een aantal sprekers op het congres vond ik leuk om te horen, maar had ik zelf niet zo veel aan. Ik denk hierbij aan het levensverhaal van Özcan Akyol. Een aantal van de sessies waren erg goed en waardevol, zoals het verhaal van Patrick Smelt van Straatcontact. Ik vond dat een ongelofelijk boeiend verhaal over jeugdproblematiek, omdat hij vertelde hoe je de

Aanpak jeugdcriminaliteit en jeugdgroepen

structuur en rollen in een jeugdgroep herkent. Dat is precies wat ik nodig heb in mijn werk”, aldus Nicole.

Het nut van de fieldtrip

Nicole: “De fieldtrip was echt heel erg interessant en een aanrader. Het was in Eindhoven, wat voor mij waardevol was omdat ik met Eindhovense problematiek te maken heb. Je kreeg tijdens [de fieldtrip](#) de kans om met de jeugd zelf te praten en de problematiek vanuit hun kant te zien. Hierdoor was het echt ongelooflijk waardevol voor mijn werk”.

Opleiding Aanpak jeugdcriminaliteit en jeugdgroepen

“Ik heb net als bij het congres niet aan alle inhoud evenveel gehad, maar over het algemeen heb ik een positief gevoel over de [opleiding Jeugdcriminaliteit en jeugdgroepen](#). Mijn verwachtingen waren erg hooggespannen voor de lesdag van Ted van der Meer van Politie Den Haag en Ron van Gijn van gemeente Den Bosch. Deze verwachtingen zijn volledig waargemaakt. Zij vertelden over de aanpak van problematische jeugdgroepen. Ted vertelde hoe je de regie houdt en Ron over het jeugdstrafrecht. We konden met beide het gesprek aan, dus dat was erg waardevol”, zegt Nicole.

Betrek onderwijs bij jeugdcriminaliteit

Nicole: “De mensen in het onderwijs maken de jongeren dagelijks mee. Zij weten bijvoorbeeld als eerste als leerlingen niet op school zijn. De leerplichtambtenaar weet dat ook, maar is toch niet zo goed op de hoogte als de scholen zelf. Daar zit enorm veel informatie. Het onderwijs was wel vertegenwoordigd op het congres, maar niet zo goed als ikzelf graag zou willen zien. Hopelijk zijn dat er de komende jaren een stuk meer”.

Wat is het bestaansrecht van jeugdzorginstellingen?

Jeugdzorginstellingen dragen financieel en procesmatig bij aan de samenleving door jeugdcriminaliteit te verminderen. Zij hebben echter toch behoefte aan informatie over hun bestaansrecht, stelt Richard Franken, Directeur van Franken Security Solutions. *“Medewerkers van jeugdzorginstellingen moeten hun bijdrage aan de samenleving beter over de Bühne krijgen bij stakeholders. Dit helpt bij de aanvraag van subsidies”*. Wat is het onderscheidend vermogen van jeugdzorginstellingen?

De rol van jeugdzorginstellingen bij jeugdcriminaliteit

“Georganiseerde drugscriminaliteit heeft baat bij de inzet van jeugd, zowel om te handelen op straat als om containers leeg te halen in de haven. Jeugd criminaliseert omdat ze erbij willen horen of meer geld willen verdienen. Verdere radicalisering is dan relatief makkelijk, bijvoorbeeld naar terreurgedrag of ondermijnende criminaliteit. Jeugdzorginstellingen zijn in staat om potentiële criminelen uit het systeem te houden, met alle gevolgen van dien”, aldus Richard.

Het bestaansrecht van jeugdzorginstellingen

Richard: *“Ik merk dat medewerkers van jeugdzorginstellingen een beter beeld willen schetsen over de gevolgen als zij er niet zijn. Eén potentiële crimineel van de straat houden, heeft grote gevolgen voor gemeente, sociale voorzieningen, openbaar ministerie, politie,*

Aanpak jeugdcriminaliteit en jeugdgroepen

overheid en het gezin zelf". Het is soms met exacte getallen hard te maken hoeveel het scheelt. Dienst Justitiële Inrichtingen stelt namelijk dat een volwassen persoon in de gevangenis per dag € 245,- kost. *"Het belang van jeugdzorginstellingen is duidelijk. Zij moeten dit echter nog over de Bühne krijgen bij relevante instanties"*, zegt Richard.

Heldere communicatie

"Managers en directeuren van bijvoorbeeld sociale diensten, GGZ of psychisch-sociale zorg moeten onder andere lokale politici, wethouders en raadsleden vertellen wat jeugdzorg doet, voorkomt en de gevolgen als ze er niet zijn. Als het bestaansrecht van jeugdzorginstellingen bij hen op het netvlies staat, helpt dat bijvoorbeeld bij de aanvraag van subsidies. Ik gebruik vaak de Golden Circle-theorie van Simon Sinek om het bestaansrecht van de instelling te duiden", zegt Richard.

Organisaties in de jeugdzorg

Richard: *"Ik heb nu een aantal Incompany-trajecten verzorgd bij jeugdzorginstellingen, maar ook bij Gemeente Rotterdam en Zorg- en Veiligheidsregio Hollands Midden HECHT. Ik vertel hier hoe jeugd criminaliseert en hoe je afwijkend gedrag van jongeren herkent, maar ook hoe de criminele scene en terreurverschijnselen zich ontwikkelen. De theorie komt dichterbij als ik het illustreer aan de hand van voorbeelden, bijvoorbeeld over de Hofstadgroep. Dit waren jongens van 15 tot 17 jaar toen ze begonnen, en uiteindelijk verantwoordelijk voor de moord op Theo van Gogh". De onderscheidende factor van een Incompany-traject is dat ook het eigen onderscheidend vermogen van de organisatie ter sprake komt. "Deelnemers ontdekken de eigen toegevoegde waarde en leren hoe ze dat begrijpelijk overbrengen op stakeholders"*, aldus Richard.

Afgepakt crimineel vermogen gaat naar leerwerkplek in Schiedam

In de Schiedamse wijk de Gorzen wordt een leerwerkplek voor jongeren ingericht met behulp van afgepakt crimineel vermogen. Dit is het eerste project uit de afspraak van het kabinet in het coalitieakkoord om van criminelen afgepakt geld vaker terug te investeren in wijken waar die criminelen actief waren. Dankzij samenwerking tussen het Openbaar Ministerie (OM) en het Rijksvastgoedbedrijf met de ministeries van Justitie en Veiligheid, Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid gaat deze keer de opbrengst van een aantal in beslag genomen panden niet naar de staatskas, maar wordt de opbrengst geïnvesteerd in de leefbaarheid van de buurt.

Minister Yeşilgöz-Zegerius van Justitie en Veiligheid is na het sluiten van het coalitieakkoord met maatschappelijk herbestemmen aan de slag gegaan. Het OM had al geschikte afgepakte panden van criminelen op het oog om het vastgoed, of zoals in de Schiedamse wijk de opbrengst ervan, te herbestemmen in dezelfde omgeving. Het college van burgemeester en wethouders van Schiedam heeft deze week ingestemd om het project voor maatschappelijke herbestemming samen met het OM en de wijk te realiseren.

„De schade die criminelen aan onze samenleving toebrengen, is groot. Geweld en schietpartijen op straat, door de brievenbus gegooiden explosieven en intimidatie zorgen ervoor dat bewoners zich niet altijd meer veilig voelen in hun eigen buurt. Daarom investeren we fors in de bestrijding van georganiseerde misdaad. Extra mooi als we dat afgepakte geld van criminelen en alles waarmee ze willen pronken – van dure kleding, auto’s tot panden – kunnen teruggeven aan de samenleving. Dit doen we onder andere

Aanpak jeugdcriminaliteit en jeugdgroepen

door de opbrengst ervan te investeren in de leefbaarheid van onze buurten. Zo laten we zien dat misdaad niet loont”, aldus minister Yeşilgöz-Zegerius.

Structurele regeling

Er wordt gewerkt aan meer projecten waarbij afgepakt vermogen van criminelen wordt ingezet voor een publieke bestemming. Het liefst in wijken die te lijden hebben of hadden onder criminaliteit. Zo wordt geïnvesteerd in het bieden van sociaaleconomische kansen op lokaal niveau, waarmee ook de ondermijnende criminaliteit wordt tegengegaan. Hierbij gaat het om panden, zoals in Schiedam, maar het kan ook gaan om in beslag genomen goederen door de overheid die nu opgeslagen liggen en gebruikt kunnen worden in sociale- en/of leerprojecten. Dan gaat het bijvoorbeeld om auto's, meubilair en gereedschap.

Minister Yeşilgöz-Zegerius wil op basis van de opgedane ervaringen in de projecten een structurele regeling maken, waardoor het publiek herbestemmen voortaan makkelijker wordt. Het kost nu veel tijd om dit telkens apart met alle betrokken partijen te regelen, omdat er nog geen vaste regeling voor is. Voor de regeling wordt dit jaar eerst 2 miljoen euro uitgetrokken en dat loopt op naar een bedrag van 5 miljoen euro per jaar vanaf 2025.

Hoofdofficier Hillenaar van het arrondissementsparket Rotterdam:

„In 2017 hebben we als OM Rotterdam al eens een van drugscriminelen afgepakte boot aan het Scheepvaart en Transport College in Rotterdam gegeven. Door opnieuw afgepakt crimineel bezit aan de maatschappij te schenken wordt voor iedereen zichtbaar dat misdadigers verre van onoverwinnelijk zijn. In Italië is het maatschappelijk herbestemmen van met misdaad verkregen eigendommen al langer ingeburgerd en het is daar een enorm succes. Ik hoop dat het project in Schiedam op veel meer plekken in ons land navolging krijgt. Misdaad loont niet, maar in dit geval profiteert wél een hele wijk in Schiedam!”

Schiedam

In Schiedam wordt met bewoners uit de wijk De Gorzen verder uitgewerkt hoe de leerwerkplek voor jongeren het beste ingericht kan worden. Verschillende bewoners hebben al aangegeven dat ze graag met de jeugd aan de slag willen om hun vakkennis over te dragen. Met hen wordt besproken welke faciliteiten hiervoor nodig zijn.

Burgemeester Lamers van Schiedam:

„Misdaad loont niet. De opbrengst van het crimineel bezit brengen we terug in de wijk door te investeren in onze jongeren. We bieden ze een plek waar ze onder goede begeleiding aan zichzelf kunnen werken. We willen graag de vakkennis en kunde van wijkbewoners gebruiken om jongeren meer toekomstperspectief te geven en ze beter weerbaar te maken tegen verleidingen van de criminaliteit.”

Vijf signalen waarmee je kwetsbaarheid voor drugscriminaliteit al op de basisschool kunt herkennen

“Leerlingen die kwetsbaar zijn om op latere leeftijd in de drugscriminaliteit te belanden, zijn vaak al zichtbaar op de basisschool. Het is dan ook goed dat onderwijs steeds meer wordt betrokken bij de aanpak van drugscriminaliteit”, aldus Jan van Wijck en Henk Goldsteen. Jan en Henk zijn projectleider en interventieadviseur bij het programma Straatwaarde(n). Zij adviseren en ondersteunen gemeenten in Midden-Nederland over het voorkomen van jonge aanwas in de drugscriminaliteit. Welke signalen kunnen onderwijsprofessionals herkennen om jonge aanwas te voorkomen?

Tekenen van kwetsbaarheid voor drugscriminaliteit worden zichtbaar op de basisschool

De basisschool moet meer aandacht hebben voor leerlingen die kwetsbaar zijn om (op latere leeftijd) betrokken te raken bij drugscriminaliteit. Afwijkend gedrag is namelijk soms al zichtbaar op de basisschool. *“Onderwijsprofessionals moeten allereerst weten waar ze bij leerlingen op moeten letten. Vervolgens zijn ze vaak handelingsverlegen. Ze willen wel, maar weten niet altijd wat hun rol en taak is als ze betrokkenheid bij drugscriminaliteit vermoeden”, aldus Jan en Henk.*

Aanpak jeugdcriminaliteit en jeugdgroepen

Vijf signalen van jonge aanwas

De afgelopen jaren zijn er diverse onderzoeken gedaan naar risico- en beschermende factoren omtrent jonge aanwas in de drugscriminaliteit. Je denkt hierbij aan het onderzoeksrapport *'Dealers in de dop'*, waarin onder andere de volgende signalen worden omschreven:

- Verwondingen met een onduidelijke oorzaak
- Aantreffen op een plek ver weg van huis
- Een toenemend aantal leugens en smoesjes
- Een toename in agressief gedrag of taalgebruik
- Omgang met oudere jongeren

Deze factoren helpen (onderwijs)professionals om jonge aanwas in de drugscriminaliteit op tijd te signaleren. Stel, je signaleert iets en hebt een vermoeden van betrokkenheid. Hoe handel je dan?

Aanbevelingen om jonge aanwas te voorkomen

Het programma [Straatwaarde\(n\)](#) heeft het rapport *'(On)zichtbare beelden van jonge aanwas in de drugscriminaliteit'* gepubliceerd. Hierin staan aanbevelingen om jonge aanwas tegen te gaan, onder andere voor scholen. Je denkt hierbij aan:

- Zoek samen met de kwetsbare jongeren naar manieren om hun weerbaarheid tegen de aantrekkingskracht van drugscriminaliteit te versterken. Verken reële alternatieven die bijdragen aan een positief toekomstperspectief.
- Geef bij de transitie van basis- naar middelbare school toelichting over de nieuwe kwetsbaarheden en verantwoordelijkheden. Deze transitie is een belangrijke bron van onzekerheid.
- Train ouders en andere rolmodellen om de sociale weerbaarheid te versterken. Ga hierbij de dialoog aan en creëer een netwerk van ouders en organisaties die elkaar kunnen helpen.

Betrek het onderwijs bij de aanpak van drugscriminaliteit

*"Wij adviseren aan bijna alle gemeenten om te investeren in onderwijs en daarmee in preventie. Het is voor gemeenten belangrijk om met scholen te werken aan bewustwording en handelingsbekwaamheid", aldus Jan en Henk. "De ontwikkeling dat er steeds meer lokale, regionale en landelijke aandacht is om onderwijs te betrekken bij de aanpak van drugscriminaliteit is dan ook goed. De werkdruk op scholen is hoog, daarom proberen wij scholen op een laagdrempelige manier te betrekken. Zet bijvoorbeeld het preventieve lesprogramma *'Kapot Sterk'* of de [beslisboom 'Drugs op School'](#) in. Deze tools helpen professionals om signalen te herkennen en bieden handvatten om de signalen op te volgen".*

Drillverordening Almelo onverbindend

Door prof. mr. J.G. Brouwer, hoogleraar Algemene rechtswetenschap aan de Rijksuniversiteit Groningen, directeur van het Centrum voor Openbare Orde en Veiligheid en prof. mr. A.E. Schilder, hoogleraar staats- en bestuursrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

Fysieke verstoringen van de openbare orde ontstaan steeds vaker na een oproep op internet, facebook of WhatsApp en andere sociale media. Om ordeverstoringen te kunnen voorkomen, wil het gemeentebestuur van Almelo dat de burgemeester tegen online uitingen kan optreden met behulp van een last onder dwangsom. Degene die een dergelijke oproep doet kan daarmee dan worden gedwongen om de oproep weg te halen, zo is het althans het idee. Ook aan de beheerder van een site kan volgens de nieuwe regeling een last onder dwangsom worden opgelegd.

Op 1 december 2022 introduceerde de gemeenteraad van Almelo de volgende bepaling in de APV:

Artikel 2:1b Digitale ordeverstoring:

1. Het is verboden om via digitale middelen, onder andere via internet, virtuele ruimtes en sociale media, uitingen te doen, te delen en/of in stand te laten, die kunnen leiden tot een fysieke verstoring van de openbare orde binnen het grondgebied van de gemeente Almelo, dan wel tot het ontstaan van een ernstige vrees daarvoor.

2. Onverminderd het bepaalde in artikel 54a van het Wetboek van Strafrecht is het beheerders van websites, domeinnaamhouders, hostingproviders en sociale mediaplatforms verboden om uitingen, als bedoeld in het eerste lid, die via hun communicatiedienst worden gedaan:

- a. te delen of verder te (laten) verspreiden;
- b. in stand te laten; of
- c. online toegankelijk en/of zichtbaar te houden.

3. Beheerders van websites, domeinnaamhouders, hostingproviders en sociale mediaplatforms zijn verplicht om, op last van de burgemeester, uitingen als bedoeld in het eerste lid, te blokkeren, te verwijderen en verwijderd te houden, al dan niet via hun eigen notice-and-takedown procedures.

Volgens burgemeester Gerritsen van Almelo mogen elementaire grondrechten, zoals de vrijheid van meningsuiting en het recht op demonstratie, nooit een vrijbrief voor ongeregelheden zijn. De burgemeester weegt op basis van die politie informatie of de bestuurlijke maatregel nodig is mede gezien het effect van de maatregel op grondrechten als vrijheid van meningsuiting en het recht op demonstratie.

Voor de Kamerleden Sneller en Dekker-Abdulaziz was het Almelose initiatief reden om hierover vragen te stellen aan de minister van Rechtsbescherming alsmede die van Justitie en Veiligheid (2022Z25286). Zij vragen zich onder meer af hoe deze bevoegdheid zich verhoudt tot de territoriale grenzen van de openbare orde bevoegdheden van de burgemeester. En ook hoe de bevoegdheid zich verhoudt tot de in artikel 7 lid 3 Grondwet opgenomen vrijheid van meningsuiting.

De territoriaal afgebakende bevoegdheid van de burgemeester is – denken we – nog niet eens zozeer het probleem. De Afdeling bestuursrechtspraak heeft al eens geoordeeld dat het bestuur van de gemeente waar zich het effect van de gedraging doet gelden, handhavend mag optreden (ECLI:NL:RVS:2020:1187).

De tweede vraag is veel problematischer. Een APV-bepaling kan geen betrekking hebben op de inhoud van uitingen. De landelijke wetgever is hiertoe slechts bevoegd. Voor de gemeenteraad is dit verboden terrein.

En anders dan de burgemeester denkt, is hier wel degelijk van censuur sprake. Een persoon kan zijn mening alleen uiten binnen door de gemeenteraad bepaalde en door de burgemeester nader vast te stellen grenzen. Dit staat haaks op het grondwettelijk verbod van censuur.

In ons land gelden een aantal fundamentele regels die onze rechtstaat vormgeven. Een daarvan is dat de burgemeester ver verwijderd dient te blijven van het beoordelen van de toelaatbaarheid van de inhoud van een boodschap. Dat volgt niet slechts uit het verbod van censuur in artikel 7 Grondwet, maar bijvoorbeeld ook uit artikel 4 lid 3 Wet openbare

manifestaties: ‘Over de inhoud van de te openbaren gedachten of gevoelens worden geen gegevens verlangd.’

De Almelose verordening past in een al langer gekoesterde wens om de vrijheid van meningsuiting te beperken daar waar de uitoefening ervan tot onwenselijke uitkomsten leidt. De rechter is echter onverbiddelijk. Zo gauw als de vrijheid van meningsuiting in het geding komt, gaat de verordening onderuit wanneer de rechter de rechtmatigheid ervan moet beoordelen. Recent overkwam dat de Rotterdamse verordening op straatintimidatie waarin het was verboden om in het openbaar een ander ‘met aanstootgevende taal, gebaren, geluiden of gedragingen lastig te vallen’ (ECLI:NL:GHDHA:2019:3293; AB 2020/179). Wat ouder is de onverbindendverklaring van het uitjouwverbod Eindhoven (Hoge Raad 9 februari 1993, NJ 1993, 646).

Aan een aantal vloekverboden maakte de regering zelf spontaan een einde (KB 5 jun 1986, ECLI:NL:XX:1986:AM9086, AB 1986, 569 m.nt. B.J. van der Net). De vraag is of ook in dit geval de regering niet tot een dergelijke vernietigingsactie op basis van artikel 132 lid 4 Grondwet wegens strijd met het recht dient over te gaan.

Uitlatingen die kwetsen, choqueren of verontrusten worden vallen ook onder de bescherming van artikel 10 EVRM met hierin de verdragsrechtelijke vrijheid van meningsuiting (zie hierover ook A. Nieuwenhuis, *De Gemeentestem* 2017/174). Diezelfde verdragsbepaling stelt overigens aan beperkingen ook materiële eisen. Onder meer de foreseeability-eis: het moet voor een justitiabele voorzienbaar zijn welk gedrag hij moet nalaten wil hij strafrechtelijke vervolging voorkomen. Het Almelose verbod om uitingen te doen die kunnen leiden tot een fysieke verstoring van de openbare orde dan wel tot het ontstaan van een ernstige vrees daarvoor, is veel te vaag. Ook een volstrekt onschuldig bericht kan al gemakkelijk leiden tot overspannen reacties. Het risico bestaat dan ook dat burgers zich zelf het zwijgen opleggen uit angst voor mogelijke strafrechtelijke consequenties.

De Almelose verordening is overigens ook in strijd met andere hogere regelgeving. Of iemand met zijn mening binnen de grenzen van de wet blijft is een vraag die beantwoord dient te worden door het OM en de rechter. De officier van justitie kan op grond van zijn bevoegdheid in artikel 125p Wetboek van Strafvordering in een zogenaamde notice of take down procedure aan een aanbieder van een communicatiedienst het bevel geven een strafbare uiting van het internet te verwijderen.

Hoe voorzichtig de wetgever met deze beknotting van de vrijheid van meningsuiting omgaat blijkt wel uit de extra waarborg die is ingebouwd: de officier kan pas ingrijpen na een machtiging van de rechter-commissaris.

Het valt te prijzen dat een burgemeester zich tot het uiterste inspant om ordeverstoringen te voorkomen. Dit lijdt geen enkele twijfel. Die inzet dient echter plaats te vinden binnen de bestaande rechtstatelijke kaders. En daarvan is in het Almelose geval geen sprake.

Hoe komen steeds meer jongeren in aanraking met criminaliteit?

Jongeren komen op steeds jongere leeftijd in aanraking met criminaliteit. Dit is een zorgwekkende ontwikkeling, vindt ook Melvin Kolf, bestuurder en jongerenwerker bij Presikhaaf University. De jongeren knappen de vuile klusjes van criminelen op en raken verstrikt in het circuit. Ontsnappen is lastig, waardoor ze in de zware criminaliteit belanden. Waarom komen jongeren op steeds jongere leeftijd in aanraking met criminaliteit en hoe voorkomen we dit?

Jongeren worden makkelijker blootgesteld aan criminaliteit

“Er zijn steeds meer kanalen waardoor jongeren worden blootgesteld aan criminaliteit”, aldus Melvin. Het rapport ‘Do or Don’t’ spreekt over ingroeimechanismen, rekruteringsprocessen en risicofactoren waardoor jongeren in de criminaliteit belanden. Het rapport noemt vijf ingroeimechanismen als belangrijkste reden dat jongeren in de criminaliteit belanden:

- Sociale relaties en het sociale sneeuwbaaleffect
- De invloed van werk en werkrelaties
- Hobby’s en nevenactiviteiten
- Levensloopgebeurtenissen
- Bewuste rekrutering door criminele groepen

Risicofactoren bij jongeren

Het rapport heeft risicofactoren geïdentificeerd voor jongeren waarbij de kans groter is dat zij in de criminaliteit belanden. Indien je deze factoren herkent, kun je sneller ingrijpen en toetreding in de (zware) criminaliteit voorkomen. Je denkt hierbij aan:

- **Persoonlijke factoren**, zoals gender, familiebanden en religie
- **Psychologische factoren**, zoals mate van zelfcontrole, uitzicht op de toekomst en een antisociale persoonlijkheid
- **Criminaliteit**, zoals criminele achtergrond, criminele vaardigheden bezitten en bereidheid tot geweld
- **Levensstijl**, zoals drugsgebruik, problematiek op school of het idee dat je snel geld verdient in de criminaliteit
- **Sociale banden**, zoals introductie in een criminele groep door familie, vrienden, kennissen of een lid
- **Overige sociale factoren**, zoals weinig sociale controle, erbij willen horen of rolmodellen binnen de criminele groep
- **Opleidingsniveau, werk en economische omstandigheden**, zoals een laag opleidingsniveau, geen tot weinig werkgelegenheid of problemen met schulden

Vind de aansluiting met jongeren

“De manier waarop wij jongeren kunnen betrekken zodat we het beste en maximale uit hen kunnen halen verandert. We moeten zelf op een andere manier werken om de aansluiting te vinden”, aldus Melvin. Hierbij staat een ander perspectief bieden centraal:

- Benut de kwaliteiten en talenten van jongeren die dreigen in de criminaliteit te belanden
- Bied persoonlijke begeleiding op maat door ervaringsdeskundigen, dan bouw je een duurzame en betekenisvolle relatie op

Welke problematiek komen jongerenwerkers tegen?

Jongerenwerkers komen regelmatig kwetsbare jongeren tegen. Deze jongeren worden beïnvloed door criminelen die de quick wins van criminaliteit aantrekkelijk laten lijken. Zij raken hierdoor verstrikt in het circuit van zware criminaliteit en komen hier niet makkelijk meer uit. Hoe voorkomen we jonge aanwas in de criminaliteit? Kamal Qebayli, Jongerenwerker bij De SMD, vertelt over de problematiek die hij tegenkomt en hoe hij het herkent. De aanpak van jonge aanwas in criminaliteit begint namelijk bij herkenning.

Jongerenwerkers en jonge aanwas uit de criminaliteit

De leeftijd waarop jongeren in de jeugdcriminaliteit belanden daalde de afgelopen jaren. De strafbare feiten die zij plegen zijn daarnaast ernstiger geworden. De ervaring leert dat jongeren die in het circuit zitten lastig ontsnappen. Het is belangrijk om te voorkomen dat zij uitgroeien tot grote criminelen. Een samenwerking tussen jongerenwerkers, wijkagenten, leraren en gemeenten staat hierbij centraal.

Toenemende problematiek

Kamal Qebayli spreekt regelmatig jongeren die potentieel in de zware criminaliteit belanden. Hij komt hierbij de volgende problematiek tegen:

Aanpak jeugdcriminaliteit en jeugdgroepen

- Middelengebruik, zoals e-smokers, drugs en drank
- Prestatiedruk
- Social media
- Eenzaamheid en verbinding zoeken
- Wapens
- Geld

Deze problemen zijn vaak de oorzaak van een loopbaan in de criminaliteit. Als je deze problematiek in een vroeg stadium herkent, kun je ervoor zorgen dat jongeren niet de criminaliteit in worden gezogen.

Hoe herkennen jongerenwerkers deze problematiek?

Herkenning is dus cruciaal om jonge aanwas in criminaliteit te voorkomen. Jongerenwerkers spelen hier een belangrijke rol. Zij zijn namelijk in staat om de genoemde problematiek bij jongeren op te merken. Kamal doet dit door:

- Gesprekken te voeren met jongeren
- Informatie te delen met netwerkpartners
- Problematiek te signaleren tijdens wijk rondes
- Veiligheidsonderzoek uit te voeren

Herken je een of meerdere problemen bij jongeren? Werk dan samen met netwerkpartners aan preventie, repressie en nazorg. Je voorkomt dan dat jongeren een prooi zijn voor criminelen.

Aanpak jeugdcriminaliteit en jeugdgroepen

Meer weten?

5- daagse opleiding Aanpak jeugdcriminaliteit en jeugdgroepen

Jeugdcriminaliteit en overlast van jongeren leiden tot onveiligheid in wijken en een gevoel van onveiligheid bij inwoners. De afgelopen jaren is de leeftijd waarop jongeren in de criminaliteit belanden steeds lager geworden en zijn de strafbare feiten die zij plegen veel ernstiger. Het is daarom belangrijker dan ooit om er vroeg bij te zijn. Hoe kom je tot een preventieve, integrale aanpak?

www.sbo.nl/jeugdcriminaliteit

5-DAAGSE OPLEIDING
4, 11, 18, 25 november en 9 december 2021 // BCN Utrecht (Daltonlaan)

Aanpak jeugdcriminaliteit en jeugdgroepen

Hoe kom je met ketenpartners tot een preventieve integrale aanpak?

In deze opleiding leer je:

- De eerste signalen naar crimineel gedrag herkennen voor een preventieve aanpak van jonge aanwas voor ondergrondse criminaliteit
- Ketenpartners ondersteunen om jongeren in de wijk toekomstperspectief te bieden
- Problematische jeugdgroepen aanpakken zodat onveiligheid in de wijk verkend wordt
- Samenwerken aan schoolveiligheid zodat de jongere vroegtijdig geholpen wordt
- Een aanpak opzetten om de awareness en digitale weerbaarheid onder jongeren te versterken

Op naar een praktische aanpak die werkt!

studiecentrum voor veiligheid SBO www.sbo.nl/jeugdcriminaliteit

2-daags congres Jonge aanwas uit de criminaliteit

Op de 2e editie van het congres Jonge aanwas uit de criminaliteit komen wetenschap, (semi-) overheid en bedrijfsleven samen om lessons learned en effectieve interventies met elkaar te delen. Samen met de betrokken operationele zorg- en veiligheidspartners wissel je ervaring uit en krijg je praktische handvatten die je direct kunt toepassen binnen jouw eigen aanpak. Tijdens het congres:

- Praten we niet alleen OVER maar juist ook MET degene die in hun jeugd in de criminaliteit zijn beland
- Krijg je tips & tricks om vroegtijdig en preventief in te grijpen
- Leer je school – straat – thuis – online te verbinden
- Leer je niet alleen inzetten op weerbaarheid maar ook op veerkracht van jongeren

www.sbo.nl/jonge-aanwas

21&22 MAART 2024
KOEPELGEVANGENIS ARNHEM

VORIG JAAR VOLLEDIG UITVERKOCHT!

CONGRES JONGE AANWAS UIT DE CRIMINALITEIT

TIJDENS HET CONGRES:

- Praten we niet alleen OVER maar juist ook MET degene die in hun jeugd in de criminaliteit zijn beland
- Krijg je tips & tricks om vroegtijdig en preventief in te grijpen
- Leer je school – straat – thuis – online te verbinden
- Leer je niet alleen inzetten op weerbaarheid maar ook op veerkracht van jongeren
- Delen we effectieve interventies met alle operationele zorg- en veiligheidspartners uit de keten

studiecentrum voor veiligheid SBO WWW.SBO.NL/JONGE-AANWAS

www.sbo.nl/veiligheid